

**Journal of Analytic Divinity
International Refereed Journal**

Cilt/Vol: 2, Sayı/Issue: 3, 2018.

ISSN: 2602-3792

www.dergipark.gov.tr/jad
ANKARA-TURKEY

Analytic Divinity Center
www.andcenter.org

Journal of Analytic Divinity dergisi, senede iki defa yayınlanan uluslararası hakemli bir dergidir. JAD'de yayınlanan tüm yazıların, dil, bilim ve hukukî açıdan bütün sorumluluğu yazarlarına, yayın hakları Journal of Analytic Divinity'ye aittir. Yayıncının yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz. Yayın Kurulu dergiye gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamamakta serbesttir. Dergiye gönderilen yazılar iade edilmez.

Sahibi ve Baş Editör/Owner and Chief Editor

Özcan GÜNGÖR

Editör/Editor

Halil İbrahim DOĞAN

Editör Yardımcıları/Assistant Editors

Mehmet ATA AZ

Rukiye Aysun İNAN

Tuğba ÖZEN

Yayın Kurulu/Editorial Board

Prof. Dr. Ahmet ÜNSAL Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet YILDIRIM Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Asım YAPICI Çukurova Üniversitesi

Prof. Dr. Mehmet ÜNAL Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Metin ÖZDEMİR Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Yakup CİVELEK Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Zeki Salih ZENGİN Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Danışma Kurulu/Board of Advisory

Prof. Dr. Abdurrahman KURT Uludağ Üniversitesi

Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmad RAFIQ Sunan Kalijaga State University of

Islamic Studies (Endonezya)

Prof. Dr. Ali Osman KURT Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Prof. Dr. Celalettin ÇELİK Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Dosay KENJETAY Gumilev Eurasian National University
(Kazakistan)

Prof. Dr. Fazlı POLAT Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Felix KÖRNER Pontificia Università Gregoriana (İtalya)

Prof. Dr. Frank GRIFFEL Yale University (ABD)

Prof. Dr. Hacı Yunus APAYDIN Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Halil İbrahim BULUT İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Heidi HADSELL President of Hartford Seminary (ABD)

Prof. Dr. İshak ÖZGEL Süleyman Demirel Üniversitesi

Prof. Dr. Kemal POLAT Amasya Üniversitesi

Prof. Dr. Kımbat KARATIŞKANNOVA Ahmet Yesevi Üniversitesi
(Kazakistan)

Prof. Dr. Labidi BOUABDALLAH Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. Marcel SİGRİST EBAF École Biblique of Jerusalem (İsrail)

Prof. Dr. Mohamed M. EL-GAMMAL Hamad bin Khalifa University
(Katar)

Prof. Dr. Sami KILIÇ Fırat Üniversitesi

Prof. Dr. Talip ÖZDEŞ Cumhuriyet Üniversitesi

Prof. Dr. Vejdi BİLGİN Uludağ Üniversitesi

Doç. Dr. Andrea SZİGETİ Gal Ferenc College (Macaristan)

Doç. Dr. Eyüp ŞİMŞEK Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Fatima ZOHRA Aouati University of Sharjah (Bir. Arap E.)

Doç. Dr. Jamal J. ELİAS University of Pennsylvania (ABD)

Doç. Dr. Murat DEMİRKOL Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Doç. Dr. Samagan MYRZAİBRAİMOV Oş Devlet Üniversitesi (Kırgızistan)

Doç. Dr. Yasin YILMAZ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Zekiye DEMİR Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat GÖKÇE Oş Devlet Üniversitesi (Kırgızistan)

Dr. Öğr. Üyesi Harun ŞAHİN Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi M. Mücahit ASUTAY Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa DEMİRCİ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Salih AYDEMİR Ankara Hacıbayram Üniversitesi

Dr. A. Ulrich PAFFTRAH Goethe Universität (Almanya)

Sayı Hakemleri/Issue Referees

Prof. Dr. Ahmet YILDIRIM Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Prof. Dr. İsmail ÇALIŞKAN Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Vahit GÖKTAŞ Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Ahmet Cahit HAKSEVER Ankara Üniversitesi

Doç. Dr. Mustafa ÖZKAN Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Behlül TOKUR Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Murat DEMİRKOL Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah HACİBEKİROĞLU Ankara Yıldırım Beyazıt
Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi M. Mücahit ASUTAY Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Harun ŞAHİN Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ATA AZ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

EDİTÖRDEN

Journal of Analytic Divinity yeni bir sayıyla bilim dünyasına merhaba demenin mutluluğunu hissetmektedir. Dergi kurulduğunda bugüne önemli gördüğü yöntemli ve bilimsel çoğulculuk içinde yayın yapma gayretini devam ettirmektedir. Doğrusu teknolojinin geliştiği çağımızda artık sadece kaynaklarda geçen bilgileri alt alta dizmenin adı, geçmişte olmadığı gibi şimdi de bilimsel bir faaliyet değildir. Ancak çalışmanın problematiginden amacına, oradan da iddia ve literatür tartışmasına kadar yöntem ve tekniğe sadık bir şekilde yapılacak çalışmalarda daha az zamanda daha etkili mikro verilere ulaşmak bilimsel çalışma mantığına uygundur.

Batıda “bilim” ve “bilimsellik” terimi Orta Çağ’da kullanıldığından çok daha daraltılmış bir anlamda, metafiziği ve ilahiyatı dışlayacak ve yalnızca deneysel ve fiziksel bilimleri ifade edecek şekilde kullanılmaya başlanmasından bu yana bilim, daha çok doğa bilimleri merkezli olarak kullanılmaktadır. Aslında bizim yaklaşımımızla bakıldığında bilim mantığı ve tarihinin çok gerilere gittiği ve her medeniyet havzası içerisinde sistematik düşünen ve üreten kişilerin ve alanların olduğu bilinmektedir. Doğrusu bilim adı altında sadece doğa bilimlerinin kastedilmesi eksik bir tasnif olacaktır; zira doğa yasalarının tabii olduğu alan ile zorunluluğun olmayacağı renkliliğin ve çokluğun esas olduğu toplum alanı arasında nüanslar vardır.

Dinlerin hayata ilişkin açıklamalarını nesnel olmadıkları varsayımıyla “bilimsel uğraş” dışında tutmak hayatın manevi boyutunun tamamen reddedilmesi anlamına gelmektedir. Karasar’ın üzerinde durduğu konu olarak mutlaklık algısı ile eleştirilen dinin yerine “bilim dini” ikame edilmeye çalışılmıştır. Oysa din, bilim, felsefe ve hayat öznellikten nesnellığe doğru giden “algısal gerçekliklerdir”. Bu bir süreçtir, bugün “nesnel” olarak bilinen pek çok kaide, insanlığın daha önce paylaştığı öznellikler üzerine kurulmuştur. Önemli olan, karar alma sürecinde, mevcut bilinenler ışığında, “elde edilebilen en durağan dayanağı (veriyi) kullanabilmektir”. Zira bir zamanlar, ancak “keramet” denilebilecek şeyler, artık bilimin ortak ölçütlerine göre nesnelleştirilebilmiş başta teknolojik aletler olmak üzere gelişmeler sağlanmıştır. Bu yüzden nesnel ve öznel ölçütleri karşılıklı etkileşim içinde dikkate alan ve bunları sorgulayabilen; bilinebilen sonuçların Karasar’ın ifadesiyle “algısal gerçeklikler” olarak “ihtimale dayalılığını” kabul eden yeni bir “bilimsel algı çerçevesine” ihtiyaç vardır.

Bu sayının yayınlanmasında emeği geçen dergi editöryal ekibine, yazarlara ve teknik destek veren bütün emektaşlara şükranlarımı sunuyorum. Ayrıca yeni sayımızın Türk bilim camiasına ve hassaten ilahiyat dünyasına hayırlı olmasını nice güzel sayılarla ilim camiasına katkı vermeyi Rabbimden niyaz ederim.

Doç. Dr. Özcan GÜNGÖR

Baş Editör

İÇİNDEKİLER/CONTENTS
MAKALELER

MEHMED FEVZİ EFENDİ'NİN İNSAN TANIMI VE TASNİFİ ÜZERİNE BAZI
MÜLAHAZALAR

MEHMED FEVZİ EFENDİ'S HUMAN DEFINITION AND CLASSIFICATION
ON SOME HUMAN CONSIDERATIONS

Ömer YILMAZ

6-22

THE EXPANSION OF POST-SECULAR INFLUENCE BY CHRISTIAN
DENOMINATIONS SUCH AS CHRISTIAN ZIONISTS

"HİRİSTİYAN SİYONİZMİ GİBİ HİRİSTİYAN MEZHEPLERİNİN POST-SEKÜLER
ETKİ YAYILIMI"

Yusuf FIRINCI

23-47

"HATIRLAMA" VE KUR'AN'I BAĞLAMDA "ZİKİR"

RECALL AND INVOCATION IN THE CONTEXT OF THE QURAN

Mahmut KÖKVER

48-62

LİDER TİPLERİNE KUR'AN AÇISINDAN BİR YAKLAŞIM

AN APPROACH TO LEADER TYPES FOR THE QUR'AN

İbrahim Halil ŞİMŞEK

63-86

İSMAİL YAŞA'NIN ARABİC 21 İNTERNET GAZETESİNDEKİ 15
TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ İLE İLGİLİ KÖŞE YAZILARININ İÇERİK
ANALİZİ

CONTENT ANALYSIS OF ISMAIL YASA'S COLUMNS IN ARABIC 21
INTERNET NEWSPAPER ABOUT THE 15TH JULY COUP ATTEMPT

Ayla SUNAR

87-98

KİTAP DEĞERLENDİRME

ÜSKÜDARLI MEHMED NASŪHÎ HALVETÎ, SEYR Ü SŪLŪK
MEKTUPLARI, HAZIRLAYAN: MUSTAFA TATCI, ABDŪLMECİT İSLAMOĞLU,
İSTANBUL: H YAYINLARI, 1. BASKI, 2017, 448 SAYFA.

Hüseyin ŞIRA

99-106